

Szymborski, Krzysztof

Pierwsze Ogólnopolskie Sympozjum Historii Fizyki

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 22/3, 689-690

1977

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

uważają, iż na to miano zasługują uczeni: Teofrast, Pliniusz, Dioscorides, Galenus, Mattiola, Guilandinnus, Gesner, Dalechamps².

Ciekawym eksponatem w gablocie 16-tej był oryginalny album próbek drewna używanego w XVIII wieku.

Osobno zgromadzono wydawnictwa typu albumowego, zawierającego głównie rysunki roślin. Oprócz wartości artystycznej mają one ogromne (zdaje się, że niedocenione przez twórców wystawy) znaczenie naukowe. Pokazują bowiem rozwój i rozkwit ilustracji botanicznej, stanowiącej dokumentację flory tamtych czasów. Do rzadkich i cennych należy album Marii Sybilli Herian przedstawiający florę i faunę z byłej Gujany Holenderskiej. Ciekawostką była książka Nikolausa J. von Jaquin pt. *Selectarum sferpium Americanarum historia*. Drugie wydanie z 1780 r. wyszło w Wiedniu w 18 egzemplarzach. Każdy egzemplarz był ilustrowany 264-ema ręcznie wykonanymi akwarelami.

Całość ekspozycji była z punktu widzenia historii botaniki w zasadzie prawidłowa. W gablotach umieszczono komentarze ułatwiające właściwą ocenę przedstawionego dzieła. Niektóre z nich jednak nie są dostatecznie precyzyjne lub sprzeczne z innymi. Dowodzi to oparcia się o starą literaturę bez uwzględnienia nowszych badań. Dużym utrudnieniem był brak katalogu wystawionych druków.

Całość wystawy pokazywała, że zbiory Biblioteki Narodowej stanowią dobry warsztat pracy dla historyka botaniki.

Wanda Grębecka

PIERWSZE OGÓLNOPOLSKIE SYMPOZJUM HISTORII FIZYKI

Stan badań w dziedzinie historii nauk ścisłych i przyrodniczych jest w Polsce wysoce niezadowolający, co — wzięwszy pod uwagę wielkie znaczenie tej problematyki — jest zjawiskiem bardzo niekorzystnym i niepokojącym. Zorganizowane — staraniem powstałej przed rokiem Komisji Historii Fizyki przy Polskim Towarzystwie Fizycznym oraz Zakładu Historii Nauki, Oświaty i Techniki PAN — I Ogólnopolskie Sympozjum Historii Fizyki miało, zgodnie z intencją inicjatorów tego przedsięwzięcia, stanowić pierwszy krok zmierzający do poprawy tej sytuacji. Założeniem organizatorów Sympozjum, które odbyło się 25—26 lutego 1977 r. w Warszawie było dokonanie przeglądu polskiego dorobku w zakresie historii fizyki z ostatnich kilkadziesiąt lat, a następnie przedyskutowanie zagadnień związanych z jej stanem obecnym, potrzebami w tej dziedzinie oraz perspektywami jej rozwoju.

Obrazy sympozjum otworzył w imieniu Zakładu Historii Nauki, Oświaty i Techniki prof. Jerzy Dobrzycki, zaś jako przedstawiciel Polskiego Towarzystwa Fizycznego zabrał głos jego prezes, prof. Zdzisław Wilhelmi. Poszczególnym sesjom przewodniczyli: prof. prof.: Bronisław Średniawa, Tadeusz Piech i Zdzisław Wilhelmi, zaś dyskusji panelowej — prof. Bogdan Suchodolski.

² Podobny pod względem treści frontysepis posiada jedno z dzieł Jana Heweliusza. Por. Karolina Targosz: *Jedność nauki i sztuki w dziele Jana Heweliusza*. „Kwartalnik Historii Nauki i Techniki” R. 21:1976 z. 4 s. 625—648 ryc. 11.

Dzięki pomocy Archiwum PAN w pierwszym dniu obrad zorganizowana została w Sali Lustrzanej Pałacu Staszica interesująca wystawa dokumentów dotyczących historii polskiej fizyki.

W czasie sympozjum wygłoszone zostały 2 dłuższe referaty — prof. Romana Ingardena *Mieczysław Wolfke, Wojciech Rubinowicz i początki optyki kwantowej* i prof. Andrzeja Wróblewskiego *Historia nauki w uniwersyteckim programie fizyki* oraz 18 krótkich komunikatów. Drugiego dnia po południu odbyła się dyskusja panelowa nt. *Stan, potrzeby i perspektywy rozwoju historii fizyki w Polsce*.

Tematyka wygłoszonych na sympozjum komunikatów koncentrowała się wokół historii rozwoju fizyki w Polsce, choć niektóre z nich dotyczyły zagadnień ogólniejszych, takich jak np. *Historia rozwoju pojęcia fizycznego „energia”* (prof. Zbigniew Strugalski), *Przełomy w fizyce* (prof. Ludwik Natanson), bądź też *Literatura z historii fizyki* (dr Czesław Górny).

Sympozjum spełniło swe zadania, jakkolwiek temat dyskusji panelowej, która była najbardziej interesującą częścią obrad — pozostał daleki od wyczerpania. Zarówno przebieg obrad, jak i stosunkowo duża liczba jej uczestników (dochodząca do 50 osób), dowiodły znacznego i stale rosnącego zainteresowania środowiska fizyków problematyką tej dyscypliny. Zainteresowanie to przejawia się m.in. w tym, że coraz większa liczba badaczy prowadzących zajęcia dydaktyczne doceniać zaczyna rolę, jaką odgrywać może historia nauki w procesie kształcenia studentów.

Potrzeba jeszcze dużego i zbiorowego wysiłku, aby stworzyć w Polsce środowisko badaczy uprawiających historię fizyki na poziomie spełniającym współczesne wymogi metodologiczne, w ramach którego możliwa będzie współpraca i wymiana doświadczeń pomiędzy kilkoma rozproszonymi ośrodkami utrzymującymi dotychczas zbyt luźne kontakty. Pierwszy krok został jednak dokonany i należy sądzić, że w przyszłości środowisko takie powstanie.

Krzysztof Szymborski

SESJA POŚWIĘCONA 50-LECIU DZIAŁALNOŚCI NAUKOWEJ
PROF. ANTONIEGO ŁASZKIEWICZA

11 marca 1977 r. w Instytucie Geologicznym Centralnego Urzędu Geologii w Warszawie odbyło się posiedzenie naukowe poświęcone uczczeniu 50 rocznicy działalności naukowej krystalografa i historyka nauki — prof. Antoniego Łaszkiewicza. Sesja stała się dla jej uczestników miejscem wymiany poglądów dotyczących nie tylko głównych kierunków pracy Jubilata, ale również spojrzeniem na rozwój nauk krystalograficznych, mineralogicznych, petrograficznych i geochemicznych w XX w.

Podczas spotkania przedstawiono 3 referaty omawiające działalność Jubilata: prof. K. Maślankiewicz omówił biografię twórczą; doc. Z. Wójcik scharakteryzował szczegółowo publikacje z zakresu historii nauk geologicznych, a prof. A. Łaszkiewicz przeanalizował własną twórczość na tle rozwoju głównych problemów nauk o Ziemi w ostatnich kilkadziesiąt latach.

Prof. Łaszkiewicz urodził się w 1904 r. w Zakatałach na Kaukazie (obecnie Azerbejdżańska SRR). Do szkoły średniej uczęszczał w Żytomierzu i w tym mieście